RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL
Indochine
N° 1876
70 93891
1 Semestre 1924

NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2036 — NGÀY THỨ TƯ 2 JANVIER 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một năm	6 $ 00	6 $ 90	8 $ 30	6 $ 50	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và							
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»	
Sáu tháng	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00	
Ba tháng	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00	
Một tháng	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion . . . . 0 $ 30 la c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion . . . . 0 $ 18 la c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái cách làm giàu của người mình

Nói đến cái cách làm giàu của người mình, có khi những bậc phú-hào Âu Mỹ thiên tư vạn tưởng cũng không sao nghĩ ra được cái cầm-nang trí phú oái-oăm kỳ-quặc như thế. Gần đây ký-giả có nghe một câu chuyện đủ làm chứng cứ về cái bí-sử làm giàu của các nhà phú-hộ ta, xin lược thuật ra như sau này:

Một bác giàu thủ-quê ở một tỉnh kia thình-lình có việc đến quan mà phải tống giam trong ngục, hết thảy mọi người trong làng xóm thấy thế chẳng những không thương xót ấy này mà lại lấy làm mát ruột hả lòng; hỏi ra thì bác ta vì cớ ruộng của một người dân nghèo, đã bắt làm một bức văn-tự bằng giấy thường lại buộc phải mua tin-chỉ làm một bức văn-tự nữa, lúc người cố ruộng làm xong bức văn-tự bằng tin-chỉ thì thối-thác không chịu trả bức văn-tự kia, sau người cố ruộng đã chuộc ruộng lấy bức văn-tự bằng tin-chỉ rồi, còn giữ lại bức văn-tự viết giấy thường, đòi nhận ruộng cho là quá kỳ không thục; việc đó đến công-môn cứu xử mà bác phú-hộ phải xô cẳng vào cùm. Ấy cái cách làm giàu của người mình phần nhiều chỉ là lừa gạt lẫn nhau, bóc lột lẫn nhau, kẻ phương-pháp còn nhiều, mà đại-loại cũng như chuyện này cả.

Người xưa có câu: « Vi phú bất nhân » nghĩa là những người làm giàu, thì hay làm nhiều việc tệ bạc; lời nói ấy đối với những người làm giàu mình cũng thật là đúng lắm. Họ sẵn có một ít tư-bản đem cầm ruộng cầm nhà, cho vay cho mượn, hoặc bỏ vốn cho người khác buôn, rồi thu lãi hàng ngày, hoặc cho người túng vay tiền khi cày cấy, đến khi gặt hái thì lấy thóc, một vốn bốn lời, ra công bóp nặn, đến kỳ hạn mà chậm giả, thì lấy uy dọa nạt, làm rất tàn khốc, rồi thì hoặc là cầm ruộng cầm nhà, hoặc là đem lãi làm gốc, đến nỗi nợ chồng nợ chất, người mắc phải thì cả đời gỡ không ra.

Lại không những thế, gặp khi kỳ lạp mà chay, nào là của biếu đồ dâng, phục dịch công việc, tốn kém phiền phí cũng rất là nhiều. Người đến vay mượn cầm cố, há lại chẳng biết cái phiền lụy ấy về sau đâu, nhưng khốn vì khi đầu túng thiếu, đã phải nhắm mắt vay liều, đến khi cỗ đã vào trong thì còn gỡ làm sao được nữa, cả năm dầu tắt mặt tối, ăn nhịn để dành, mà vẫn không đủ bỏ vào cái túi tham không đáy của nhà giàu, vì thế nhà giàu thì cứ năm dụm thành mười, một ngày một giàu có thêm, mà nhà nghèo thì cứ vùi đầu vùi óc, chui mũi chui tai, suốt đời không bao giờ ngóc cổ lên được. Cái tệ ấy ở các chốn thôn quê ta, tưởng cũng không ai là không mục kích vậy.

Những người giàu có ấy, thành hẳn ra một hạng người hào-cường ở trong làng xóm, vì giàu có mà sinh ra quyền thế, lại vì quyền thế mà dễ kiếm ra tiền bạc; những người trong làng trong xóm, phần nhiều là kẻ vay công lĩnh nợ, cùng kẻ thủ-hộ môn-đồ, ai chẳng sợ uy, ai chẳng nể mặt, uy thế một ngày một to, nhất hô bách nặc, tác phúc tác uy, rồi mới sinh ra cái tệ võ đoán hương-khúc, dân hèn phải chịu cái cảnh áp chế, mà tình cảnh lại càng đáng thương. Từ khi nước Pháp lập chánh-phủ Bảo-hộ ở nước Nam, vẫn lưu tâm về việc hưng lợi trừ hại, phù nhược ức cường, lấy lẽ công bằng mà xử-đoán, để bớt điều oan-uổng cho dân, phép luật rất là công nghiêm, rất là tiêm tất; nhưng mà những người hào-cường đã có quyền-thế, lại rất gian ngoan, cách để nén người nghèo đã khôn, mà mưu bưng bịt quan trên lại khéo, người bị ức chế lại sợ uy sợ thế mà không dám há miệng kêu to, cho nên Chánh-phủ tuy cầm quyền công chính, có dạ nhân-từ, mà ngọn đuốc quang minh, đòi khi cũng không soi thấu đến chốn nhà tranh vách nát.

Suy một việc người nhà giàu như trên kia đã kể thì biết cái thủ-đoạn gian giảo, cái uy thế hống hách của những người hào phú ở chốn thôn-quê, đời nào cũng có, nơi nào cũng có, cách thức cư xử của họ cũng đều theo một lối như nhau, mà dân lành bị lừa đảo bị hà hiếp, thì ở đâu cũng thế. Tuy vậy đạo giới rất là công bằng, phép nước rất là nghiêm nhặt, những người ăn ở bạc ác, làm giàu bất nhân, tuy có bạo phát một thời, cũ lẽ nào được hưởng lâu cái phúc yên vui sung sướng. Người xưa có câu: « Thiên võng khôi khôi, sơ nhi bất lậu », nghĩa là lưới giới tuy thưa mà không chui lọt được. Những người ỷ thế mạnh mà lấn kẻ yếu, dùng mưu sâu mà lừa kẻ ngay, tuy có trôi-chảy được một thời, nhưng mà lâu mãi cũng có khi bại lộ, mà đến khi bại lộ thì tất là quốc-pháp không dung, không những là thân bại danh-liệt, mà cái của bất nghĩa đã vơ vét được bằng mưu gian kế độc chắc cũng lại bội nhập bội xuất mà tan đi như đám mây nổi, không còn giữ lại được chút nào. Việc gian mưu bại lộ của người phú-hộ đã kể trên kia, chính là cái gương phản chiếu cho các người phú-hộ ở chốn thôn quê ta đây, những người có tật tất phải giật mình.

H. T. B.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy xin liệt quí-đông nào mua thì gửi tiền cho bổ vuông số tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ tiền bạc mỗi tháng tây trở đi sẽ gọi.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 30 và 31 Décembre 1923

Ai tín

Đại-tướng Buat, và ông nghị-viên Noblemaire tạ-thế.

Việc khai-thác thuộc địa Thái-bình-dương

Báo *Les Débats* có đăng một bài tán-dương việc ủy cho xứ Đông-pháp (trông-nom việc khai-thác các thuộc-địa ở Thái-bình-dương, song lại có nói tuy vậy về việc ấy cũng nên thận trọng lắm.

Bắc-đẩu bội-tinh

Đại-tướng Savy thăng đệ nhị hạng bắc-đẩu bội-tinh.

Thổ-phỉ ở Trung-hoa

Tin Hán-khẩu. — Thổ-phỉ bắt cóc mấy nhà giàu-đạo mới. Trong số các nhà giàu-đạo ấy 3 nhà bị hại, và hai nhà bị thương.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 31 Décembre 1923 và ngày 1er Janvier 1924

Nước sông Seine

Nước sông Seine vẫn lớn.

Vàng tuyết lở ở Thụy-sĩ

Tin Airolo. — Vàng tuyết lở làm đổ mất mười sáu cái nhà. Tuyết rơi xuống rất nhiều và giới rét đã lắm.

Việc nước Đức

Trong một bài thông cáo với nhân dân xứ Rhénanie và xứ Westphalie, M. Marx có chúc rằng từ năm mới này nước Đức sẽ bắt đầu mở mang một cách hòa-bình. Ông có khuyên nhân-dân nên ra công gắng sức và nên cam thuận mọi phương-sách nghiêm khắc của chánh-phủ thi-hành để bảo-hộ cuộc thống nhất của chánh-phủ trung-ương và nền tự do của tổ-quốc.

Chánh-phủ trung-ương nước Đức quyết nghị cứ nộp số phi-khoản về việc trù bình, để cho khỏi trở ngại cuộc đi đàm với Đồng-minh.

Theo như lời Đồng-minh yêu-cầu chánh-phủ nước Đức đã từ tạ với hội kiểm-duyệt binh-vụ của Đồng-minh về việc người Đức kiểm-lế với các quan võ nước Anh, nước Bỉ và nước Pháp.

Nghe đâu các chánh-đảng định đến tháng Mars thì tuyển-cử lại nghị-viện.

M. Luther có trình bày với tòa nội-các rằng các xứ về miền Nam tỏ tình bất phục về sự tăng thuế.

Đảng Xã-hội lại công-kích việc thiết quân luật.

Việc cấp lương trong hạt sông Rhur vẫn được như ý. Số người đến lĩnh xuất giảm đi, đó là một điều chứng rằng việc kinh-tế ở hạt sông Rhur đã khá hơn nhiều.

Tại thành Rome

Công-chúng trản vào ngục-thất Avezzaro mà đánh chết mấy kẻ bị giam ở đấy về tội ăn trộm cái bình đựng hài cốt mấy đứng chết vị-đạo.

ĐI XE ĐẠP NHANH NHẤT MỘT GIỜ ĐƯỢC BAO NHIÊU THƯỚC?

Đi xe đạp nhanh nhất xưa nay thì có một người tên là Paul Guignard ngày 21 septembre vừa rồi, ở Munich đi được 101 kilomètres 623 m. trong một giờ. Song ta cũng phải nói rằng người ấy sở dĩ đi được nhanh như thế, cũng là nhờ có một cái xe mô-tô đi kèm, mà xe mô-tô ấy lại có một cái rẽ gió.

Từ đây đến nay không ai đi xe đạp được nhanh như thế nữa cũng là vì trong cuộc thi xe đạp ngày nay cấm không cho mô-tô đi kèm. Giá thử cứ để cho phép dùng mô-tô đi kèm, để xe đạp cho được nhanh thêm nữa, thì có lẽ cũng không người đi nhanh được như thế.

Tin Trung-hoa

Ngày 21 Décembre 1923

Việc bảo-hộ thiết-lộ

Ngoại giao bộ và tài-chánh bộ khai hội, bàn về việc bảo-hộ thiết-lộ, xếp đặt công việc đã xong, đã định cử Man-Đức làm thiết-lộ tổng-sứ và đã thông tư cho công-sứ các nước biết.

Tin Bắc-kinh

Tôn-bảo-Kỳ vào yết kiến Tào-Côn, xin duy-trì cuộc hòa bình Tô-châu và Chiết-giang; Tào trả lời rằng mình cũng không có ý gì khác đâu, nhưng chỉ lo Lư-vĩnh-Tường bị người khác lừa dối.

Tể nhiệp-Nguyên xin điều-tra việc hải-quan giao-thiệp

Tể-nhiệp-Nguyên (ở Tô-châu) đánh giây thép cho Tào-Côn, xin sai Ôn-tôn-Nghiêu sang Quảng-đông điều tra việc hải-quan giao-thiệp, để phòng khi nội-các khai nghị.

Triệu-ngọc-Kha làm quân-sự-xứ phó-trưởng

Tào-Côn cử Triệu-ngọc-Kha làm quân-sự-xứ phó trưởng, ngày 15 décembre đã nhận chức.

Tin Quảng-đông

Thường-đức-Thịnh là tổng-tư-lệnh quân Giang-tây đánh giây thép cho Tôn-Văn, muốn sai đại-biểu sang Quảng-đông, Tôn-Văn đã trả lời tỏ ý hoan nghênh; Thường được tin đã sai đại-biểu sang Quảng-đông.

CHỈ VÌ MỘT CON LỢN CHẾT

Có tin rằng ở Ấn-độ mới đây, ngét hai vạn người Hồi-hồi thấy ở trong một cái nhà thờ Hồi-hồi có cái xác một con lợn chết, đương lúc tức giận, lại thêm mấy kẻ đồng-đạo buông ra những lời khích động, bèn gây chuyện đánh nhau với người Ấn-độ. Sáu người chết. Nhiều người bị thương.

BỘI THÁM-HIỂM NƯỚC HÀ-LAN TRONG XỨ GUINÉE

Mới đây nhà Thám-hiểm nước Hà-lan là ông J. Kremer đã vào đến xứ Nouvelle-Guinée, trong miền núi Nassau, thì thấy bên trong dãy núi, lại có những cánh thung-lũng rộng-rãi mông-mênh, dân cư quẩn tụ rất là đông-đúc. Mà ra từ trước đến nay chỉ vì quan sát cách trở, thành ra những dân cư ở đó bình như cách tuyệt hẳn với thế-giới. Không ai ngờ ở những chỗ thâm-sơn cùng cốc ấy mà lại hãy còn có giống người.

Giống người ở đó thường gọi là *Papous des montagnes*, tức vốc nhỏ bé nhưng cũng không đến nỗi tồi lắm, màu da cũng giống như mầu đa các người thổ-trước ở miền duyên-hải. Phong-tục thì còn thuần hậu, mà kỹ-nghệ thì tuyệt nhiên không có gì, họ hãy còn dùng cung tên và rìu búa bằng đá. Không những họ không biết dùng sắt mà thôi, đến cả đồ gốm, đồ rệt họ cũng chưa biết tí gì cả.

Không biết có phải tại họ còn ngu-dốt cho nên phong-tục của họ còn thuần hậu chăng? Không ai lấy của ai, họ chỉ chăm giồng giọt mà thôi, không ai phải dùng đến khi giới để giữ nhà giữ mình gì cả. Dường như sự trộm cướp giặc giã họ không biết là cái chi chi. Thấy các nhà Thám-hiểm đến thì họ cũng ra chiêu tiếp đãi tử tế lắm. Ở đây toàn giả là một cái lạc-cảnh thế-giới ci ung!

Quốc-dân thường-thức

Một thứ nhựa dùng để hàn những chỗ gỗ nẻ

Dùng thứ nhựa sau này mà hàn những chỗ gỗ nẻ, như bàn, ghế, tủ, sập cho chỉ vân lát v. v. thì hơn là gắn bằng sơn, vì gắn bằng sơn thì bao giờ cũng vẫn còn vết.

Cire jaune. . . .	70 grammes
Résine en poudre	40
Suif.	10

Ba thứ đó chung lên cho đều rồi hòa thêm vào 80 grammes blanc d'Espagne.

Dùng thì phải dùng ngay lúc còn nóng; đổ nhựa đó vào những chỗ nẻ, để cho rắn lại, đoạn rồi lấy một đoạn thủy-tinh mà nạo cho phẳng đều đi.

Nếu muốn cho đồng sắc với gỗ, khỏi trông thấy những vết hàn, thì phải dùng cách sau này:

Gỗ sắc đen: thì phải bỏ đi 40 grammes blanc d'Espagne mà thêm vào 40 grammes noir de fumée.

Gỗ sắc vàng: thì bớt đi 40 grammes blanc d'Espagne mà thêm vào 40 gr. ocre jaune, hoàng-thổ).

Chế nước hoa

Xin hiến độc-giả một cách chế lấy nước (eau de cologne) dùng để gội-đầu rửa mặt, vừa rẻ tiền mà lại có phần tốt không kém gì thứ nước hoa mình đem tiền đi mua ở hiệu vậy.

Essence de petit grain. . . .	2 grs
Essence de néroli bigarade	0 gr 5
Essence d'écorce d'orange	4 —
Essence de citron.	4 —
Essence de bergamote. . . .	4 —
Essence de romarin.	2 —

Từng ấy thứ hòa vào trong một lít rượu 90 degrés.

Lắc mãi cho nó thật tan đều với nhau, rồi đóng sang chai con, nút lại gắn xi cho thật kỹ. Để trong ít lâu thì dùng được. Thứ nước hoa này càng để được lâu càng tốt.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tiếng « nửa nôm nửa chữ » nên dùng thế nào?

(Tiếp theo hai số 2025 và 2028)

« Tranh dành », hai chữ đi mất một, vô ích; vì Tranh nghĩa là Dành rồi. Gặp những lúc, tùy từng chuyện đáng dùng cả hai tiếng chữ, thì nên dùng « Tranh đoạt », « Tranh cạnh »; nhưng lại nên dùng phân biệt: Tranh đoạt nghĩa là dành cướp, còn Tranh cạnh là Dành đua; một đằng thì cướp giật lẫn nhau, một đằng thì đua thi tài tri với nhau; Tranh cạnh cũng như cạnh tranh, mà hiện nay ta nghe hai câu ấy có khác nhau, đó tưởng chẳng qua cũng là do thói quen mà ra chớ không chi lạ. Còn chi như « Tranh dành » mà nói gồm lại một thì quả là sai vậy. Tranh nhau hoặc dành nhau chỉ một bên là đủ.

« Chống cự » nên dùng « Kháng cự » vì chữ « Cự » nghĩa là « Chống ». Chống chối cũng được, vì hai tiếng đều nôm.

« Nghi ngờ », đã Nghi rồi lại còn Ngờ nữa làm chi cho nó dư dụng, vì chính nghĩa chữ « Nghi » là « Ngờ ». Tùy từng chuyện, gặp từng lúc nên dùng những câu « Nghi hoặc » hay là « Nghi nan » toàn tiếng chữ cả, chớ còn như chỉ có một sự ngờ không thì mấy nói « Nghi » hay là « Ngờ » bên nào chỉ một là đủ.

« Can gián » « Giáo » nghĩa là « Can » chớ nên nói gồm cả chữ lẫn nghĩa làm một câu, nghe ra thừa lắm.

« Nuôi dưỡng và dưỡng nuôi » câu này nên dùng phân biệt: đã Dưỡng thì đừng nói Nuôi thì nhớn dưỡng, vì chữ Dưỡng nghĩa là Nuôi. Nên nói: Nuôi nấng, Phụng-dưỡng hay là Bảo-dưỡng. Đừng nên nói: Nuôi dưỡng và dưỡng nuôi. (Nuôi nấng toàn là tiếng nôm).

« Mai hậu về sau » là nghĩa gì? xin các nhà hay dùng câu ấy giải nghĩa cho rõ; vì tôi mới được nghe câu này trong vòng giám năm nay mà thôi, không biết đích « Mai hậu » là gì, mà lại còn thêm « về sau » nữa. Nếu như câu chuyện quá có lý thú và điển cố, thì nên lưu-truyền lại để giúp thêm tài liệu cho quốc-văn, còn như câu chuyện thuộc về hạng nửa chữ nửa nôm, đáng đợ dở dang chi tế, thì tưởng nên mời bác đi mỏ thì đi. (Câu này quả thực tôi không rõ, nên có lỡ lời nói bỡn chơi, nếu ngài nào chỉ giáo phận mình thì xin sẵn lòng hoan nghênh bài lãnh).

« Kiện tụng » nước ta nguyên sẵn có những câu « Kiện tụng », « Kiện cáo » cũng nhân cất nghĩa so sánh với chữ « Tụng » mà ra, mà sao lại còn phải nói kiện tụng làm chi nữa; kiện và cáo cũng đã là ghép một chữ một nôm rồi, mà thế còn khá dĩ...; hơn cái câu « Kiện tụng », tưởng khó đem vào văn-liệt làm thay.

Đã « Lịch duyệt » lại còn « Từng trải »; đã « Tiến thoái » lại còn « Lên lui »; đã « Nữ tú oam thanh » lại còn « Trai lành gái tốt »; đã « Tàn khổ » lại còn « Đắng cay »; đã « Thủy ba » lại còn « Sóng dợn »; đã « Phong ba » lại còn « Sóng gió »; đã « Tăng » lại còn « Thêm »; đã « Giảm » lại còn « Bớt »; đã « Tấn » lại còn « Tới »; đã « Luận » lại còn « Bàn ». Thật các nhà văn-sĩ chỉ muốn cho dài dòng, mà không hề nghĩ đến sự dụ chữ, xin các ngài lưu ý cho cùng.

(Còn nữa) Phùng-Bình Tourane

LỜI ĐÀN BÀ

Nói chuyện

Con người sinh ra có bẩy tính: mừng, giận, thương, vui, yêu, ghét, muốn, chưa ở trong đủ bẩy tính như thế, tất phải-sinh ra ngoài, cũng đủ bẩy tính như vậy, cho nên hằng ngày mở miệng nói, là toàn diễn-giải đạo-đạt cái tâm tính để cho thỉnh quan biết, khi thì nói chuyện mình, khi thì nói chuyện người.

Sách nho thích chữ « ngôn » giả, « tuyên » đã, là tuyên cái ý của mình ra những nơi lời nói; « ngữ » giả, « tự » đã, là giải cái sự gì của mình muốn, và sự của người ta muốn, « thuật » giả, là thuật cái lời phải trải trước sau lại; sách Châu-dịch nói: viết không hết lời; nói không hết ý.

Lại những khi quá giận thì hay nói càn, quá mừng thì nói không thực, bởi vậy mà người quân-tử thường rất ghìn giữ lời nói, một lời nói ra có ảnh-hưởng đến xã-hội, một lời nói ra làm cho hại hoại phong-tục, lời nói như vàng ngọc, lời nói như gươm dao, lời nói như dân nhịp, lời nói như chông gai, lời nói như sóng gió, lời nói như mật rót vào tai, nói có đạo vị, nói có nghĩa lý, nói có xảo quyệt, nói có ác độc; nói dài thành chuyện, chuyện ra lời nói lấy gọi là nói chuyện.

Người nói chuyện hay, người là khen rằng: nhường như dòng nước suối chảy, vậy thì cách nói chuyện cũng lý thú lắm thay; những khi công việc rảnh rang, đặng chốt nhàn rỗi, mà cùng nhau năm bẩy chị em, đôi ba chúng bạn, trà lan canh chén, rượu cúc hương nồng, nhắc chuyện đời trước, kể chuyện mới này, bình-phẩm nghiên-cứu, còn gì vui bằng; song, phải biết trong cách nói chuyện, có nhiều lẽ, có điều lợi-hại mà cũng có điều thiệt hại; như nói nhảm nhí, nói lảo lạo, nói xuyên hoa; đem chuyện người này nói với người nọ, vào tai ra miệng, chuyện ít xỉ thêm cho nhiều, mà bỉ bàng người ta, để cho rõ cái tài khôn khéo của mình; không ngờ rằng, mình rõ đó là cái lỗi

mình đã đỡ hơi với bạn rồi, vì bao nhiêu cái điều kín đáo của bạn bày tỏ cho mình biết, hoặc giả bạn muốn nhờ mình phân biện sự lợi hại, chớ có phải đem ra bàn bố cho mọi người hay sao. Cách-ngôn Tây có câu : « Việc kín người ta là của gửi, mình không đặng tự-do đem ra mà dùng hằng ngày », người mình thường mất cái giao-tình đạo bằng-hữu, là do bởi sơ suất những khi nói chuyện với nhau ; lại lắm người nói chuyện hay đem hết công việc ở nhà, chồng ở sao, bà già ở làm sao, nhất nhất nói cho thiên-hạ nghe hết, nghĩ như thế, thực không phải cách nói chuyện ; phỏng có chỗ người ta sửa sang lại cho mình đặng, nhưng cũng không khỏi lời hậu-ngôn, chê bai người trong nhà mình, vì có hay có giỏi cũng là người ngoài, chưa chắc ai đã đồ hết ruột gan mà bỏ cứu nỗi những chỗ khuyết-điểm của mình ; việc mình tại mình phải tự gắng sức mà chữa lấy, chớ nói chuyện là bàn bạc lẽ hơn thiệt đó mà thôi, sao đã cả gan vội tin cậy người đời như thế ; nói chuyện cho có lợi-ích như là giảng-đạo luân-lý, phẩm-bình văn-chương, bàn cách buôn bán làm sao là lợi, làm sao là hại, điều gì là dở, điều gì là hay, để có chỗ mình nên bắt chước, có chỗ mình biết mà ngăn ngừa, có nói mới vỡ lẽ, có nghe mới vỡ trí ; cổ-nhân có câu : « văn quân nhất tịch thoại, thắng độc thập niên thư, » là nghe ngài nói chuyện một bữa bằng đọc sách mười năm ; lại có câu : « thoại bất đầu cơ bán cú đa, » là nói chuyện không nhằm người nghe, nửa câu cũng đã là nhiều ; cho nên nói chuyện cũng quan-hệ lắm thay, mà nghe chuyện cũng vậy. Phàm khi nghe lời người ta nói phải suy xét cho tường tận đã chớ có vội tin liền, mà cũng không nên không tin, vì những lời nói khéo thì êm ái dễ nghe, lời nói thẳng-thì trái tai khó chịu ; nghe lời thẳng mà không giận, mới rõ mình dặ-g, chớ lấy lời người ta khen mình, mà làm chắc mình không có lỗi, ấy đạo xử thế chuộng sự hồn hậu làm đầu, dù biết mọi người ấn ở đối đãi với nhau, ai ai cũng có một quyền tâm-sự hết thảy, nếu mình mà có quyền tâm-sự cho vững vàng, lời nói ba-lau dẫu đâu, cũng không sợ cái tâm-sự của kẻ khác lừa đối mình ; sự phải bị bắt buộc, sự phải chịu khiên chế, là bởi tự mình có cái dục-niệm, người ta mới dùng lời lay động cái lòng mình phải xiêu lại theo ; song lại có những lời cảm khích làm cho chọc ruột người ta, phải đau đớn, phải bỏi ngủi, mà phẫn-khởi cái lòng ham muốn, đó là lời cổ-động ; lại có những lời chẳng có dẫu đuôi, chẳng có mành mối, vung vinh không thành chuyện gì, là lời vô vị ; thế mà khi nói chuyện với nhau, vô vị cũng phải bấm bụng mà nghe, hữu vị thấm gầm mà xét, dường ấy mới không mất lòng về cách nghe nói chuyện.

Còn cách nói chuyện, thiết tưởng phàm việc gì có cần kíp đến thì nên nói ngay là hay hơn hết, cứ như thói người mình, muốn nói một việc gì khi đến không chịu nói, phải bửa trước năm ba câu chuyện, giương dông kích tây, rồi mới đến cái việc của mình muốn nói mà phải tới, thật là phiền phức, làm mất thời giờ cả hai bên.

Nhân thoại mà chơi với nhau ; nếp hỏi thăm trước ban, có thong thả không hấy nói, chớ đừng nên bắt cận nhân-tình, công việc người ta đã bùi đầu búi óc, đem điều không n-ọp nhỉ nhập nhằn vào đâu, quấy nhiễu cái thời giờ hữu dụng của người a. Tóm lại thì cách nói chuyện nên nói ba phần hay năm phần là đã nhiều, người nghe cũng vừa, dai-hoi lắm, dù hay cũng hóa thừa ra, huống hồ là dở nữa, vì lời nói là có quan-hệ với tư-tưởng, không phải như nước chảy xuôi mà không để dấu vết gì lại đâu, nếu lời nói mà đã như nước chảy xuôi, người nói cũng vô duyên, mà người nghe cũng vô ích.

Đạm Phương nữ sử

TIN KHÍ-CẦU DIXMUDE

Ngày 31 Décembre 1923

Bộ Hải-quân đã công-bố việc khí-cầu Dixmude bị hại và hà lệnh đặt cuộc đó xét về việc ấy.

Tuần-dương-hạm *Strasbourg* sẽ rước linh-cữu thiếu-tá Duplessis từ Naples trở về.

M. Hoesch có thay lời chánh-phủ Đức chia buồn với chánh-phủ Pháp.

Tin Palerme. — Lễ cất-đám thiếu-tá Duplessis rất trọng-thể. Có các quan chức nước Ý đến dự lễ.

Linh-cữu đặt trên một chiếc ngự phóng ngư lôi nước Ý mà chở đến Naples

Tin Siacca — Ở miền bờ bể có thấy những chất cháy dở-dang. Có lẽ những chất ấy ở khí-cầu Dixmude còn lại. Các nhà chuyên môn đương xét các chất ấy.

Cuộc thi thơ

Của Nữ-tri-Quyền nữ-sĩ

MCCCCXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cửa Khổng rày trông miếu vẫn sùng.
Tượng thánh hiền tô vàng chưa nhạt,
Bia khoa mục lạc đà còn phong.
Thợ trời khéo đắp nên Đông-Lỗ.
Vườn hạnh đem gieo giống Lạc-Hồng
Đỉnh núi Nùng cao đông Nhị biếc,
Cung-tường đứng vững với non sông.

Phạm duy-Từ
Kế toán nhà may tơ Nam định

MCCCCXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Dấu cũ lâu dài thử ngẫm trông.
Lý trước mở mang nền quốc học,
Lê sau rực rỡ vẻ nho-phong.
Bao phen mưa nắng tro bia đá,
Mấy cuộc tang thương vững cột đồng.
Âu Á ngày nay tuy đổi mới,
Cung tường vẫn đứng một trời đông.

Mai - Lâm
164, Hàng Song, Nam-định

MCCCCXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ tuy xưa đạo vẫn sùng.
Trải mấy hoàng vương cùng đế bá,
Biết bao xuân hạ lại thu đông.
Rêu phong cột Lý in sông Nhị.
Dấu cũ bia Lê tạc núi Nùng.
Đúc chuốt tinh anh nền quốc-túy,
Cung tường mặc sức gió mưa rung.

Ngọc - Mai
36, Hàng Song, Nam-định

MCCCCXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rông cảnh nho-lâm luống chạnh [lòng.
Mấy lớp cung tường màu ác nhạt,
Một nền phù-mỹ bóng trăng trong.
Lan văn Nhị thấy mưa Âu vũ,
Cỏi đạo Nùng sơn gió Á rung,
Tiếp cuộc tang thương chừng mấy độ,
Đường đàn vẫn vững với non sông.

Nguyễn-Giang, Bắc-ninh

MCCCCXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ngày nay đạo vẫn sùng.
Cửa cuốn ba từng in sóng Nhị,
Tường cao chín bực ngất non Nùng.
Buồng Hồng cỗi Lạc nên chồi tốt,
Cửa Khổng sân Trình ngửng mắt trông
Trong hội văn-minh nay kết quả,
Tiếng thơm lừng lẫy giọ Âu rung.

Đặng văn-Đại
81, Phố Hữu-lợi, Sơn-tây

MCCCCXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu cỗ bia xanh vững tựa trông.
Chín nhận tường cao mây Hán vẽ,
Ba lần cửa mở gió Nam lồng.
Lý-hoàng gây dựng nên cơ-chỉ,
Lạc-thị lâu dài với nói sông.
Biết mấy năm châu riêng đạo thánh,
Một nhà luân-lý đáng thờ chung.

Hồ-duy-Thiện, Bình-định

MCCCCXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu là đây có nhớ không ?
Hoa có còn tươi mùa hóa vũ,
Cung tường vẫn thấy ngọn xuân phong
Tiếp dòng giáo trạch sông Thù Tử,
Dựng cột đi-luân xứ Nhị Nùng.
Trải Lý, Trần, Lê hương chửa lạnh,
Đạo như nhật-nguyệt sáng soi chung.

Nguyễn-thị-Nhàn
59, Rue Hà-trung, Hanoi

MCCCCXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Giám cũ là đây có phải không ?
Cây tự Lý triều như tán rủ.
Bia ghi Lê bảng chửa rêu phong.
Xuân thu lưu lại nền sơn nhạc.
Lễ giáo còn theo bút hóa công
Bóng sáng cung tường vầng nhật [nguyệt.
Ánh soi sông Nhị suốt non Nùng.

Nguyễn-thị-Gioãn
59, Rue Hà-trung, Hanoi

MCCCCXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Oanh giáo trời riêng cõi Á-đông
Văn-miếu uy-nghi tôn Thánh-đạo,
Bia xanh kỷ-niệm chép Hiền-công.
Lầu chuông gác trống còn vang tiếng,
Bể học rừng nho vẫn bát sùng.
Từ Lý đến nay bao thế-kỷ,
Hãy còn vẫn vẹn với non sông.

Nguyễn-đình-Trung
Làng Công-gội, Bắc-ninh

MCCCCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cung miếu tường cao vẫn ngửa trông.
Vàng án gác khuê trông bóng sáng,
Xanh mờ bia đá nét rêu phong.
Dòng Chu lai láng trăn dòng Đỏ,
Đàn Hạnh xanh um vượng đất Nùng.
Khởi lập tự năm Lý-Đại-định,
Thu-dương dấu giải trải bao đông.

MCCCCXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vẫn y-nhiên đạo chẳng cùng.
Chòm Hạnh trăng lồng in bóng phượng
Nhang Nùng khói tỏa ngất mây rồng
Mặc trời tang-hải xoay vòng lộn,
Vững đất cung-tường đứng ngửa trông
Ơ-n thánh giúp công cho học giới,
Cả đường nữ-học cũng hanh-thông.

Nguyễn-thị-Quảng
20, Rue Vieille des Tasses, Hanoi

MCCCCXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo Khổng ai ai dốc một lòng.
Khuê gác vẻ lồng tô Nhị trước,
Hạnh đàn hương tỏa Bắc Nam chung.
Dấu truyền Lý-sử hàng bia đá,
Tượng nhớ Lân-kinh ngoại bút lông.
Thành-phố hỏi ai bền cửa Giám,
Trời khua mõ gỗ có nghe không ?

Nguyễn-ngọc-Cư
Rue de Cửa Tiền, Bắc-ninh

MCCCCXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Sắng khải trời Nam nhất miếu cung.
Khuê các nền phô màu cẩm tú,
Kinh-kỳ đuốc rực vẻ hoa phong.
Tấm bia khoa giáp lâu mây giải,
Vừng giếng thiên-quang bóng thỏ lồng
Trải mấy xuân thu bao thế-kỷ,
Vững cùng trời đất Nhị non Nùng.

MCCCCXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Lồng lộng thành Nam cửa miếu cung
Đàn hạnh ân lồng hương quế nguyệt.
Non Nùng trải giải vẻ xuân-phong.
Bể dâu biến hóa nên khôn lở,
Trời đất xoay vần đạo khó cùng.
Hơn tám trăm năm Lê Lý dựng.
Thêm Nhan bia giáp vững như đồng.

MCCCCXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ngụy-nga biết mấy trùng.
Cung các rỡ ràng màu gấm rực,
Nhị Nùng lấp loáng bóng trăng lồng.
Mái lầu Đào Hạnh nhờ đâu phượng,
Làn nước Hồ-Tây gợn vẫy rồng.
Con nước còn non còn quốc-túy,
Trời Nam khôn lặng tiếng hồng chung

MCCCCXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-miếu xây từ Lý Thánh-tông.
Dựng mối cương-thường chung đất [Bắc,
Treo gương luân-lý rạng trời Đông.
Bia danh Tiến-sĩ chưa mòn đá,
Ngọn gạc Khuê-văn vẫn vững đồng.
Trải mấy mưa sa cùng gió tạp,
Nền nho vẫn thịnh vẫn tôn sùng.

MCCCCXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Giám miếu lưu truyền với núi sông.
Quốc học gây nên tran sóng Nhị,
Bia danh dựng đó vững non Nùng.
Hương Ấu phảng phất đưa thơm ngát
Nhị Á thanh tao vẫn thoảng xông.
Trải mấy tang-thương phong hóa đổi
Mà nền Hán-học vẫn không lòng.

Đỗ-văn-Tình, Ninh-giang

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	15 độ
15 giờ	18 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 2 Janvie 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 80

Lịch ngày mai

Dương lịch

Thứ năm 3 janvier 1924
S. Geneviève

Âm lịch

27 tháng 11 năm Quí-hợi
Ngày tân-tị
Hành Kim, sao Đẩu, Trực Trừ
Kị : Vấn hỏa, Hành tang, Tạo tiếu.
Nghi : Tế tự, Bộ trúc, Điền-liệp, Kết hôn, Hỏi hữu, Quan-kế, An-sáng, Giá thú, Loát-đầu, Tu-tạo, Động-thổ, Thú-tro, Thương-lương, An-miện.

Chớp bóng Kim-Vân-Kiều. — Chiều hôm nay bồi 1 giờ rưỡi, ông Famechon cùng với ông Thierry là hai nhà chuyên nghiệp trứ danh về nghề chớp bóng đã bắt đầu quay máy chụp phần thứ nhất trong truyện Kiều tại Văn-miếu. Từ nay cho đến ngày phiến-ảnh dài ấy đem chiếu ở trên tấm màn trắng các rạp chớp bóng tưởng cũng còn lâu lắm thay.

Hội Trí-tri. — Đến thứ năm 3 janvier này, ông Ng-công-Tiểu diễn thuyết về « Những sự kỳ-quan trong Vũ-trụ »

Xin mời chauffeur cùng đi với M. Nam-Thịnh bữa đó cũng bị thũng một con mắt, chứ không phải là vô sự, như tin đã nói trước.

Sau nữa, sáng hôm nay bản báo lại cho hỏi thăm tin M. Nguyễn-Đức thư-ký phủ Toàn-quyền, thì mới hay rằng nay ông đã lĩnh dần mà bấy giờ mới biết đau, còn từ bữa bị nạn đến ngày hôm qua thì vẫn không nói được. Hiện nay M. Đức đang nằm tại nhà thương, may ra thì chữa được.

Lời cám ơn. — Chúng tôi kính lời cám ơn các cụ các quan, các ông và các bà thân-bằng cố-hữu đã có lòng mà đi đưa đám phu-quân tôi là M. Nam-Thịnh, hoặc có gửi giấy phân ưu cho chúng tôi trong lúc đau đớn này.

Nhân tang-gia bối rối, có quên gửi giấy cáo phó, hoặc có sơ xuất điều gì thì cũng xin các cụ, các quan, các ông và các bà thu thứ cho.

Kính tạ
Vị vong-nhân : Mme Vve Nam-Thịnh
cùng gia-quyến

FAMILY - CINÉMA

29 và 31 Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu thứ bẩy 29 Décembre 1923

RẠP CHỚP BÓNG FAMILY - CINÉMA
Ở Phố hàng Buồm, Hanoi, chiếu phim ảnh Tiểu-thuyết 12 hồi

LE GANT ROUGE

Mỗi tuần lễ chiếu bốn hồi
Chương-trình từ thứ bẩy đến thứ ba chiếu hai hồi
Chương-trình từ thứ tư đến thứ sáu chiếu hai hồi

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. Op.08
Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. 0.10
Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) hộp vào hộp hàu kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0.20
1097

Mấy tin trong ngạch quan-lại. — Đầu năm tây này, trong ngạch các tòa Sứ Bắc-kỳ có hai ông tham-tá được xuất-chính là ông Bùi-ngọc-Hoàn và ông Nguyễn-ngọc-Chung, đều là hai nhà Pháp-học có tiếng ở trong ngạch tòa Sứ xưa nay. Ông Hoàn từ khi ra tòng sự đến giờ vẫn ở luôn tại văn-phòng quan Thống-sứ, nên quan trên đã rõ cái học-lực và sự thuần-cẩn của ông mà cho bổ đặc-cách tri huyện hạng nhất, còn ông Chung thì là người rất lịch lãm, đã lòng sự trong nhiều tỉnh Bắc-kỳ và mới đây đã thi đỗ đầu tri huyện cho nên được bổ ngay trước các ông hậu tuyển. Ông Hoàn thì bổ đi Thanh-trì (Hà-đông) và ông Chung thì bổ đi Thanh-hà (Hải-dương) là hai hạt quan-trọng, quan-trọng ở việc làm dân lý chính chứ không phải ở đường lý tài địa-dư mà xưa nay người ta thường gọi chỗ xấu chỗ tốt. Chỉ tiếc rằng những ông tòng sự đã lâu năm đã lịch-duyệt như vậy mà Nhà-nước chưa bổ ngay cho lên bậc trên như ngày xưa các hàng tham-tá không phải thì cứ gì cũng được bổ ngay tri phủ. Giá thử hội Ái-hữu của ngạch tòa Sứ bây giờ làm đơn xin thì chắc quan trên cũng lượng xét cho một cách rất công bằng.

B. N.

Xe lửa hỏng máy. Chuyến xe lửa cuối cùng ở Nam-định về Hanoi tối hôm kia 31 décembre bị hỏng máy ở ga Vân-điển, sau phải đợi máy cứu ở Hanoi xuống đất về mãi đến quá 10 giờ đêm mới tới ga Hanoi.

Cái nạn ô-tô. — Trong số báo ngày hôm kia, bản-quán đã thuật đăng cái nạn ô-tô sảy ra tại Cầu-guột, phải một người chết và mấy người bị thương, nay xin tục đăng mấy tin về cái nạn ấy như sau này :

Ông Ích-Phong bị ngã xe hôm ấy là ông Tạ-văn-Ngoạn, chủ hiệu Ích-phong ở hàng Nón chứ không phải ông Ích-phong hàng Dầu.

Người chauffeur cùng đi với M. Nam-Thịnh bữa đó cũng bị thũng một con mắt, chứ không phải là vô sự, như tin đã nói trước.

Sau nữa, sáng hôm nay bản báo lại cho hỏi thăm tin M. Nguyễn-Đức thư-ký phủ Toàn-quyền, thì mới hay rằng nay ông đã lĩnh dần mà bấy giờ mới biết đau, còn từ bữa bị nạn đến ngày hôm qua thì vẫn không nói được. Hiện nay M. Đức đang nằm tại nhà thương, may ra thì chữa được.

Các nhà mua điện nên cẩn thận. —*Công-ty điện-khí Đông-pháp có nhờ bản-quán đăng mấy lời sau này* : « Công-ty điện khí Đông-pháp có lời để các ngài mua điện biết rằng bản công-ty không hề có cho phép người làm nào đi thu tiền tem, tiền facture mua điện, hoặc mua hàng mà lại không giao cho người ấy một cái facture có đề danh hiệu bản công-ty, và chữ viên Thủ-quỹ kiêm Kế-toán M. Renaud, hoặc viên Tổng-giám đốc ký nhận tiền.

Vậy nếu có kẻ nào không mang facture có đủ chữ ký nhận tiền, mà mạo đem thu tiền ở các ngài, thì xin các ngài bảo bắt ngay lấy. Những người đi thu tiền của bản công-ty, đều có một bản giấy ủy-quyền, có chữ ký của viên Kế-toán nhận thực rằng người ấy được phép đi thu tiền cho bản công-ty.

Nhân dịp này, bản công-ty nhắc lại các ngài mua điện việc này, hễ các ngài có điều gì không bằng lòng về những người phân việc chữa đèn, đặt đèn, hoặc các người phân việc khác, thì xin các ngài cho bản công-

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*).

LỆ BỐI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, mước bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quấn báo, chứa lại chỗ nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem công (nước) để chi tiện giấy quấn báo;
Để ai không gửi tiền theo thì cứ để người ấy mất cả hoặc phải trả năm hơn.

58 44

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÙI-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này chỉ là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin độc-giả đừng-hiểu các bạn độc-giả một cách hiểu-nhầm khiến-hưởng trong khi tiểu-bản trả-dư !

Tôi lấy làm ngạc nhiên, cho rằng ở trong tất cả cái duyên cớ gì đây.

Ngõa-luân-đình lại nói :

— Bí-nhân nói câu này, xin tôn-ông tha lỗi cho. Tên đầy tớ của tôn-ông đó, tôn-ông có biết là người thế nào không ?

Tôi nói :

— Có phải ngài định hỏi đứa đầy tớ tôi tên là Bí-đắc-tư ấy không ? Có phải vậy thì nó là đứa cẩn-thận chứ không phải người xằng.

Ngõa-luân-đình nói :

— Ông chỉ biết nó là một đứa đầy tớ cẩn thận mà thôi, chứ ông có biết đâu nó không phải là quân gián-điệp (1) à ?

Tôi bật buồn cười, nói :

(1) Điệp đi đo thêm.

— Ngài nói cái tiếng gián-điệp thì người nước Anh chúng tôi thực chưa từng nghe thấy bao giờ, mà cũng không hiểu nghĩa ra làm sao. Ngài nói là quả, nghe mà phải buồn cười !

Ngõa-luân-đình nói :

— Nước Pháp chúng tôi thì nhan nhản ra cả, không đâu là không có. Chính tôi đây đã bị chúng lừa đối một lần, thành ra mắc phải mưu-kế của quân gián-điệp. Con chim đã phải tên, cho nên đi đến đâu cũng phải ra ý đề phòng. Tên đầy tớ của tôn-ông thực có điều khiến cho tôi phải đem lòng nghi vậy.

Tôi nói :

— Dám hỏi ngài vì cớ gì mà ngài nghi, xin ngài khá nói cho tôi biết.

Ngõa-luân-đình nói :

— Trong cái trập gối đầu của tôi, tôi có đựng nhiều giấy má rất quan trọng, ngày hôm qua tôi lấy ra xem, xong rồi lại cất đâu vào đấy. Hôm nay mở ra kiểm lại, thì thấy mất dấu, dường như đã có người lấy trộm ra mà sao lục rồi đem đi. Tôi hỏi đứa đầy tớ của tôi, thì nó nói hôm qua tịnh không có ai đến phòng tôi cả, chỉ có đứa đầy tớ của tôn-ông là Bí-đắc-tư, hai đứa có quen biết nhau, hôm qua Bí-đắc-tư có lại phòng tôi chơi với nó. Tôi nghĩ lấy làm lạ quá, nó là một đứa đầy-tớ, thì nó dòm ngó đến công việc của tôi làm gì. Bởi vậy cho nên tôi mới ngờ nó là quân gián điệp vậy.

Nói đến đấy, Ngõa-luân-đình lại chú-mục mà nhìn tôi, có ý xem nét mặt tôi có biến sắc không đấy.

Tôi biết hẳn nói thế là đích xác rồi, chứ không còn có sai nữa. Trong lòng lấy làm giận Cách-tư-thắc quá, sao không bảo cho mình biết trước, để bây giờ đột ngột, tự nhiên thấy người ta hỏi vậy, có phải khó cho mình không, nhưng tôi cũng giả đò làm ra cái bộ trấn định mà rằng :

Có phải ngài có giấy má quan trọng nữa, thì đầy tớ tôi nó xem trộm làm gì ? Nhưng ý ngài đã ngờ, thì xin mời ngài xuống dưới phòng tôi, tôi xin tra hỏi nó xem !

Ngõa-luân-đình nói :

Như thế sao tiện, xin cứ để ông tự hỏi lấy thì hơn, nhưng ông thực không nghĩ nó có ý gì khác chứ ?

Tôi nói :

— Ở đời ai biết ai thế nào, những cái nó qui quắc thế thì ai biết được cho hết.

Ngõa-luân-đình ra ý yên lòng, cái đầu thì lễ rồi nói :

— Ông nói chí phải !

Rồi lại nói tiếp rằng :

— Thôi ! xin hãy để câu chuyện ấy đấy, không nói đến vội. Bây giờ còn một câu chuyện này nữa, kể cũng là chuyện thiết yếu lắm.

Tôi nói :

— Xin ngài cứ nói nốt cho nghe.

Ngõa-luân-đình nói :

— Tôi nghe Anh-ngạn có câu rằng : Người nghèo lại mong được của lạ » Tôi đi chuyến này là có một chút việc riêng, chứ không phải có dám bảo rằng, khỉnh rẻ bữa cơm thường mà đi chuốc những của ngon vật lạ. Vả lại Phồn-lâm-bá là người khoanh khoái, không biết thế nào cho vừa lòng.

Tôi cười nói :

— Đã thế thì ngài còn đến nhà người ta chi. Phàm con người ta chơi bởi với nhau phải có cái tự do mới được, chứ miễn cưỡng thì sao nên !

Ngõa-luân-đình lại lấy thuốc lá hút rồi nói :

— Đó cũng là xuất tư bất đắc dĩ. Tôi sở dĩ sang Mỹ-quốc chuyến này, và sở dĩ đến ở nhà ấy là vì có một cái duyên cớ trọng đại khác. Tôi nói rằng còn một câu chuyện thứ hai nữa, ấy tức là câu chuyện ấy vậy.

Nói đoạn lại lấy thuốc lá đưa mời tôi hút, tôi ngỏi lắng tai nghe.

Ngõa-luân-đình lại nói :

— Tôi đến Lân-nô-khắc-ty chuyến này là vì có người bạn ở bên Mỹ-quốc, hẹn tôi đến đấy tương kiến, để cùng nhau thương nghị một việc rất quan trọng. Nhưng tôi nghe Đông-đạo chủ-nhân cũng mới ông đến đấy, ý tôi muốn, khi chúng tôi tụ nghị, thì xin ông đừng đến vội, khi nào chúng tôi đi chỗ khác đã, bấy giờ ông sẽ đến thì hơn.

Tôi nghe nói, trong bụng đã lấy làm không bằng lòng, nhưng cũng khiêm từ mà rằng :

Dám hỏi túc-hạ, bí-nhân đến đây thì phỏng có ngăn trở gì đến công việc của túc hạ không ? Bí-nhân thì đi sấn, túc-hạ thì đi mưu đồ việc nước, hai đằng bất tương quan thiệp đến nhau, có việc chi mà ngại !

Ngõa-luân-đình ngập ngừng nói :

— Ông nói thế thì không phải, tôi với ông chẳng qua cùng nhau gặp gỡ, chuyến đó nên quen, chứ xưa nay cùng nhau nào có điều chi hiềm khích. Nhưng cái việc của tôi mưu đồ đó, bất luận là việc trọng đại hay không nữa, tức hội nghị cũng không nên để cho người ngoài nghe. Vả đứa đầy tớ của tôn-ông đã có điều đáng ngờ, thì lại càng không muốn để cho cùng ở một nhà lắm.

Tôi thấy trả lời, ngẫm nghĩ hồi lâu rồi nói :

— Xin ngài khá yên lòng, tiện-bộc quyết không có ý gì khác. Tôi cũng không định đem nó đến đấy chi, có lẽ mà tôi để nó ở lại nhà người bạn tôi ở Nữu-ước cũng chưa biết chừng. Còn như tôi thì ngài đừng ngại, thiết tưởng Phồn-lâm-bá hẳn cũng đã biết cái việc của ngài rồi, thế mà phu-nhân lại bảo tôi đến, thì tất nhiên trong ý phu-nhân cho rằng có tôi ở đấy cũng không phương ngại gì đến cái công việc của ngài thương nghị.

Ngõa-luân-đình nói :

— Đàn-bà thì nông nổi biết gì ! Ý bà ta với ông thì tôi đã biết rồi, mà có lẽ ông cũng chẳng còn lạ gì nữa. Thế nhưng ý bà ta đã thế, ý ông đã thế, thì dẫu có chậm lại năm bữa nữa thăng, việc cũng đến xong mà, đi đâu mà vội !

Tôi cười nói :

— Được việc của ngài, nhưng lại hỏng việc của tôi. Nếu chậm những nửa tháng mới đến, ngộ bấy giờ nàng Phồn-ha-thắc không có ở nhà nữa, thì chẳng lẽ khi đó tôi còn biết làm ra thế nào ?

Ngõa-luân-đình nói :

— Nếu ông bằng lòng cho, thì tôi xin đã có cách khiến được cho Phồn-hạ-thắc nương nương phải đợi ông ở nhà, chứ không đi đâu cả, ý ông nghĩ sao ?

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mê-neo,
15 chân-kính
Mặt để kim
có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
● 19, Phố Paul Beri, — HANOI
2069

Savon Cadum
Savon tinh [illegible]
SAVON CADUM
thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh da người.
Vả lại savon này tiện lắm, gì người ta dùng nó tới cùng, không bỏ chắc nào, mà lại lâu giải bằng hai cục savon thường.
Giá mỗi cục Savon Cadum là Hai quan tiền Langsa.
2 f. 00

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 2 janvier 1924

TRƯƠNG NGHĨA
THÀNH NHÂN

Người phụ ước kể đa tình.
Càng lâu càng tỏ nỗi mình ngu si.
Cứ đem tình lý mà suy.
Thành nhân chi mỹ vậy thì đáng khen.

Tối thứ năm 3 janvier 1924

LÊ-THẦN-ĐỒNG

Sự tích rất hay, nào khách thanh bần, nào tay trọc phú, kia vòng oan khuất, nọ lúc vinh hoa. Tả đủ tình tình lẽ nọ ai lạc.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thơ đổi hỏi bản-quán, thì cho bản-quán 1 tờ ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ấy, để cho người làm đó tìm kiếm. Xảo các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thảo quá, không xác đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không hiểu ai mà trả lời

ty biết ngay. Viết thư thì gởi cho viên Tổng-giám-đốc. (Le Directeur Général).

Lại có lời để các ngài biết rằng tên Nguyễn-xuân-Phương, ngày trước làm việc ở bản công-ty, đã phải đuổi từ ngày 1er décembre 1923 rồi.

Ngạch thú-y. — M. Ng-văn-Hoan, thầy thuốc thú-y hạng năm mới đổi đi Lai-châu nay kiêm việc khám thịt ở hạt ấy thay M. Vũ-Tuất.

M. Thành-ngọc-Duyên, thầy thuốc thú-y hạng năm mới đổi đi Tuyên-quang nay kiêm việc khám thịt ở hạt ấy thay M. Trần-Vượng.

M. Trần-Vượng, thầy thuốc thú-y hạng năm mới đổi đi Hà-đông nay kiêm việc khám thịt ở hạt ấy thay M. Thành-ngọc-Duyên.

M. Vũ-Tuất, thầy thuốc thú-y hạng năm mới đổi đi Phúc-yên nay kiêm việc khám thịt ở hạt ấy thay M. Ng-v-Hoan.

M. Ng-hữu Gy, thầy thuốc thú-y hạng năm mới đổi đi Thái-bình nay kiêm việc khám thịt tại hạt ấy thay M. Ng-đ g-Lâm.

M. Ng-tiến-Thơ, thầy thuốc thú-y tập sự mới đổi đi Bắc-kạn nay kiêm việc khám thịt tại hạt ấy thay M. Ng-hữu Gy.

Các ông thầy thuốc thú-y kiêm việc khám thịt đã kể trên đó, đều được tiền phụ cấp mỗi năm là 144 đồng.

BÁN NGAY LẬP TỨC
VÌ HẾT HẠN HỢP-ĐỒNG

2 cái camionnettes 10 và 14 chỗ ngồi.
1 cái ô-tô hiệu « Peugeot »
1 cái camionnette hiệu « Citroën Chenille » có cả remorque kéo sau nữa.
1 cái camion hiệu « Peugeot » chở được 5 tonnes.

Hỏi tại : M. FARRÉRAS,
Transports, Tam-đảo, Vĩnh-yên
3743

Ngạch thư-ký. — M. Trương-đức-Chu thư-ký tập sự tại tòa Sứ Sơn-la nay được thăng thư-ký hạng sáu kể từ ngày 19 décembre 1923.

M. Lê-hữu-Dương được bổ thư ký tại sở Cẩm Lao-kay lương mỗi ngày là 7 hào rưỡi.

Ngạch địa-chính. — Được bổ hội họa (ký vẽ) tập sự kể từ ngày 1er janvier 1924 trở đi :

MM. Ng-văn-Liên, Ng-văn-Phụng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hi-tin. — Bản quán vừa tiếp được giấy báo tin mừng rằng đến ngày thứ bảy 5 janvier hồi 17 giờ tại Nhà-thờ Haiphong sẽ làm lễ thành-hôn cho M. Jules Detouillon là thương mại ở Hanoi kết duyên với cô Anna Reipert ở Haiphong.

Bản quán có lời mừng tân-lang và tân-giai-nhân.

THƯỜNG-TÍN

Khám rượu. — Mới đây một thầy ký rượu vào một làng kia khám các môn bài lẻ, nhân tiện thấy người phó tổng ăn khao nên thầy vào khám xem có rượu lậu không, chẳng biết trong khi khám hai bên cư xử với nhau thế nào mà nay đã thấy đưa nhau vào phủ, bên thì đòi tiền hối thường danh giá, dám công nhiên vào khám mà chẳng có gì, còn bên kia thì kêu rằng khi vào khám bị người nhà giữ lại một hồi lâu ở ngoài cổng mới cho vào, lại bắt làm giấy cam đoan không khám thấy gì cả. Vậy quan còn đang xét chẳng biết phải trái về bên nào.

Xuyên.

PHÚC-YÊN

Lượng trên trông xuống. — Bản quán tiếp được bài sau này :

Trong khi dân xã Sáp-mai phải bán đất bán rẻ, phải vay mượn cầm cố để đóng thuế thổ không thì may lượng trên đã soi thấu, nên mới rồi quan phó Công-sứ, quan Tuần-phủ, quan huyện Đông-anh và quan Lục-lộ v.v. các quan đã thân hành về khám xét, thấy ngấn bãi lở đã bốn năm năm thì nghe đâu các quan có hứa sẽ trả lại dân tiền thuế thổ năm nay là tiền thuế dân phải đóng không đến lần nay là lần thứ bốn.

Nhân dân từ khi được tin các quan về khám lại đến lúc được nghe những lời các quan dạy bảo thì mọi người đều cổ vũ hoan hô mà chúc các quan trường thọ và ai ai cũng mừng thầm rằng : từ nay nhờ lượng trên trông xuống mà dân không phải cái « ách » đóng thuế khống nữa.

Nguyễn-văn-Thư lai cảo.

PHÚ-THỌ

Hảo-tâm ít có. — Hôm thứ tư, 26 décembre, có một người hành khách ở tỉnh lấy vé lên Âm-thượng, lên với quá bỏ quên cả vé lẫn ví ở la-ga. Khi người bẻ-ghi (aiguilleur) đi đón xe đã trở lại ga, trông thấy có vật gì, ở chỗ lấy vé, với mở ra khi thấy trong ví có cái thẻ 8 cái giấy 5p, 4 cái 1 p. và cái vé Phú-thọ — Âm-thượng liền trình ông sếp ga đánh giây thép ngay cho ông sếp ga Âm-thượng biết rằng có người hành khách quên vé thì cứ cho đi tự do và cái ví thì bắc người ta mai về mà nhận. — Mãi đến khi xuống ga người hành khách tìm vé để lấy vé giả thì chẳng thấy đâu, nhưng ông sếp ga trên ấy đã bảo cho biết rằng quên ở ga tỉnh mai xuống mà lấy. — Đến chuyến xe hôm sau người hành khách xuôi về thì ở ga đã hoàn lại đủ cả.

Việc này thật tỏ ra rằng cả ga Phú-thọ, từ ông sếp đến người bẻ ghi hảo tâm ít có.

Nguyễn-Di lai cảo

LAI-CHÂU

Tiền-biệt. M. Vũ-Tuất là thầy thuốc Thú-y lên đây đã hơn một năm nay, anh em ai cũng có lòng mến, nay ông được đổi về Phúc-quỳ mến, nay ông được đổi về Phúc-yên thì ai cũng lấy làm tiếc, 7 giờ tối hôm 20 décembre anh em có làm tiệc để mừng rất là vui vẻ và sáng hôm sau ông ra thuyền, người quen biết ra tiễn chân đông lắm.

Nguyễn-văn-Lang lai cảo

NAM-ĐỊNH

Lời bá cáo của hội Học-giới bảo-trợ. — Kỳ thi quốc văn dịch thuật (Traduction et adaptation) Hội Học-giới bảo-trợ tại Nam-định có nhời bá cáo để chư-tôn biết rằng :

Nay bản hội có mở một kỳ thi quốc văn dịch thuật, là dịch một bản hài-kịch của bực danh-sĩ bên Âu-châu biểu tự « Racine » tiên-sinh, để mục là : « Les Plaideurs ».

Quan phó Công-sứ Nam-định là M. Crayssac sẽ làm chủ tọa hội-đồng kiểm duyệt.

Bản nào hay nhất thì Bản hội xin huyền thưởng 20 đồng (hoặc biếu một đồ vật gì làm kỷ-niệm cũng đáng giá 15 đồng) và sẽ in (cả) bài ấy vào báo học sinh lớp Thành-trung diễn kịch.

Mỗu tiêu (tường tuy là nhỏ, mong song các văn-sĩ nhân được mở mang trở tài học thức, trước là vì nước sau là giúp cho học giới tiến bộ, nên chúng tôi được tận tình cổ động trong một cuộc diễn kịch có lý thú như vậy xin chư-tôn hết lòng giúp đỡ.

Các vở dịch xin gửi cho M. le Président de la société de Patronage des écoles publiques de Nam-định, đến ngày 31 Janvier 1924 là hết hạn.

PHÚ-LÝ

Chén xong xoay ra ẩu đả. — Hôm mới rồi đây, trong một đám tiệc ở nhà kia, có 4 ông ngồi đánh chén với nhau, không biết khích bác nhau việc dân việc làng thế nào, mà 4 ông quay ra đánh nhau một trận rất kịch-liệt. Một ông nhiều tuổi, bị thương lung lay mất hai cái răng.

Các ông đã đem nhau đi thưa, chưa biết 4 ông thì ông nào phải, ông nào trái.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Lời cảm tạ. — Chúng tôi rất lấy làm cảm tạ các quan, các cụ, các bà và các ngài đã bớt thì giờ quí báu, tới đưa đám, hoặc gởi đồ phúng và thư viếng tỏ-mẫu và t ùn-mẫu chúng tôi là :

Mmes LÊ-THỊ-EM và ĐINH-THỊ-BÔNG

Trong lúc tang-gia bối rối, có điều gì lầm lỗi, dám mong các ngài vui lòng tha thứ đi cho.

Lê-xuân-Kỳ.
Trí châu Lang-chánh
và đồng gia quyến cùng
dân Mường Chèng bái ta.

VINH

Tết nguyên-đán tây. — Nay tết nguyên đán đã xong, tiếng pháo đã dứt, ngoài phố kẻ đi chào người đi lễ tiếng rầm rịch đã bớt, ngoài chợ gà gà thiến cùng cam xã hoại đã hạ, giá cứ như mấy hôm trước tưởng không ai dám hỏi đến qua cam chục trứng, con gà.

(Xem trang thứ tư).

Rượu bổ-dào:
VI-THUỐC
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra ngay trên nhãn hiệu
như có mấy thứ thuốc về thương-hạng
trò-chơi cho trẻ-con và người
không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh kỹ lưỡng

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôi Nội-các phụng lời châu phê rằng :

Chiếu nay đội được phòng của MONTÈS quí-lòng, có chỉ trên một thứ rượu bổ đã từng ngự dùng qua rất hay, đáng nên ghi thưởng, trước lục phê thị giữ cho quí được phòng chế-ông để tỏ thanh-giả.

Khâm thử.

徐嘉有旨府定三年五月初七日內閣奉
侍讀臣徐致靖內閣侍讀臣
此示試大內御藥房用所貴
敬找經內閣侍讀臣
欽找經內閣侍讀臣

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bản báo này.

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Binh-lương, *A Bejaia de la Baltie*, giáo-sư trường Cao đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này :

1° QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá. 8$00
2° QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá. 8$00
3° HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá. . . . 8$00
4° THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . 4$00
(Tiền cước gởi đi các tỉnh, tỉnh ngoài).

Mấy bộ sách luật này, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

Bộ luật mới này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên : 5$00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Số 24

BÌNH SƠN LĂNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoằng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào đàm hỏn-hào xác-láo thì được phép đả-thử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* trông thấy cái điều, nghĩ thầm : người này tất không phải có văn-tài, âu là ta mượn cái đầu đề này mà chế nhạo cho hắn mấy câu, thử xem hắn biết hay là không biết ! Nàng mài mực cầm bút viết ngay một bài, tự-hồ như bài đã làm sẵn.

Mới uống được độ nửa chén trà thì nàng viết xong, bảo *Trịnh* tú-tài đưa cho ba người xem. Ba người thấy nàng có tài mẫn-tiệp, đã lấy làm khiếp sợ, đến khi mở xem thì thấy một bài thơ thất ngôn vịnh cái điều mà câu nào cũng đều có ý chế nhạo *Tống-tin* cả. Chữ nàng viết lại tốt như hoa

Đào tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân vỗ tay mà khen ngợi rằng :

— Hay thật ! Hay thật ! Phong-lưu hương-diễm, tự xưng tài-nữ, cũng không phải là quá đáng vậy !

Tống-tin xem thấy, quả nhiên là có ý chế-nhạo mình, nín đi chẳng tiện nói ra ngại lời, mới đỏ mặt tía tai mà bảo *Đào* tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân rằng :

— Làm thơ cốt phải phong-nhã, mấy câu vần rỗng tếch ấy đã lấy chi làm hay !

Đào tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân cười mà đáp rằng :

— Đó là giọng văn du hí, lấy du-hí làm phong-nhã thì lại càng phong-nhã lắm, *Tống* tiên sinh tưởng cũng không ngờ !

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nói :

— Thôn-nữ này chưa được học mấy, đã lấy đâu làm hay, nay *Tống* tiên-sinh đã ra đầu đề vịnh cái điều thì tất trong bụng cũng sẵn có nhiều câu cẩm-tú, vậy xin cho nghe một bài để được biết cái thể phong-nhã là thế nào.

Tống-tin thấy nàng muốn bắt mình làm bài thơ vịnh cái điều, mới lưỡng-cuống mà đáp rằng :

— Cái điều là một đầu đề nhỏ, để ra cho trẻ con làm, chứ tả há nên làm bài ấy.

Trịnh tú-tài nói :

Tống tiên-sinh đã không thèm làm cái đầu đề nhỏ ấy, vậy bất cứ bài nào, xin tiên-sinh cho nghe một bài để khỏi phụ tấm lòng hiếu-học của xá-sanh-nữ.

Đào tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân đồng thanh mà đáp rằng :

— Nói có lẽ phải ! *Tống* tiên-sinh cũng không nên chối-từ.

Tống-tin không biết làm thế nào, miễn-cưỡng mà đáp rằng :

— Không phải là không làm, nhưng thơ phải cho tự-do mới được, có lẽ nào lại bị người bắt buộc bao giờ. Hai ngài đã dạy, tôi xin tuân mệnh, vậy xin lấy cuộc đi chơi hôm nay làm đầu đề thế nào ?

Đào tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân đều nói :

— Hay đấy !

Tống-tin mở tờ hoa-tiên ra để viết. Trước hết hãy mài mực, rồi thủng-thỉnh cầm bút viết một câu đầu đề rằng : « *Ngày xuân cùng Đào tiên-sĩ và Liễu cử-nhân đi chơi, ngẫu-nhiên đến uống rượu lại vườn-hoa nhà họ Lãnh* ». Viết xong lại cầm bút ngẫm nghĩ hồi lâu chưa được chữ nào. Mọi người ngồi đợi xem thơ, có ý chán-nản.

Đào tiên-sĩ thấy *Tống-tin* quẫn-sáp như thế, mới gọi người nhà mở tráp lấy một chiếc quạt, dúng dậy đưa cho *Trịnh* tú-tài mà bảo rằng :

— Lệnh anh-nữ thơ đã hay chữ lại tốt, tôi muốn xin viết cho một bài vào cái quạt để làm của báu, phòng có nên chăng.

Trịnh tú-tài cầm lấy, rồi nói :

— Xin vâng !

Nói xong, ngảnh lại trao cho nàng *Lãnh-giang-tuyết*. Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nói :

— Ngài đã dạy làm thơ thì xin cho đầu đề.

Đào tiên-sĩ kính-ngọc mà rằng :

— Nếu ra đầu đề thì lại phiền cho cô-nương phải nghĩ-ngợi, lòng tôi sao yên !

Lãnh-giang-tuyết nói :

— Không đầu đề thì làm thế nào được thơ !

Đào tiên-sĩ mỉm-rỡ mà rằng :

— Câu nói cũng cao lắm ! cái quạt xấu xa ấy một bên có vẽ hai con chim yến, xin lấy chim yến làm đầu đề, cô-nương nghĩ thế nào ?

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nghe lời, chẳng nói thế nào, cầm bút viết ngay, rồi bảo *Trịnh* tú-tài đưa cho *Đào* tiên-sĩ. *Đào* tiên-sĩ trông thấy một bài thơ thất-ngôn 4 câu, nét mực vẫn còn chưa ráo. *Liễu* cử-nhân cũng xúm lại xem,

Hai người vừa xem vừa đọc, mừng rỡ mà rằng :

Mẫn-tiệp như thế, thật là một bậc kỳ-tài ! Vô-luận rằng đám nữ-lưu xưa nay chưa thấy có bao giờ, dẫu đến trong bọn làng thơ, cũng trăm người chưa được một người như thế, thật đã đáng kinh đáng phục.

Liễu cử-nhân thấy vậy, cũng vội-vàng lấy một chiếc quạt đưa cho *Trịnh* tú-tài mà bảo rằng :

— *Đào* tiên-sinh đã được lệnh-anh nữ viết cho bài thơ, tôi cũng dám cả gan viện lệ ấy, xin tiên-sinh chớ từ-chối.

Trịnh tú-tài nói :

— Xin vâng ! nhưng xin tiên-sinh cho đầu đề.

Liễu cử-nhân nói :

— Chiếc quạt này của tôi cũng một bên có vẽ, xin lấy bức vẽ ấy làm đầu đề.

Trịnh tú-tài vội-vàng trao cho nàng *Lãnh-giang-tuyết*. Nàng *Lãnh-giang-tuyết* mở xem thì một bên có bức vẽ Cao-sĩ-đồ, nàng liền cầm bút viết một bài thơ tứ-tuyệt. Nàng *Lãnh-giang-tuyết* viết xong, bảo *Trịnh* tú-tài đưa đến.

Đào tiên-sĩ và *Liễu* cử-nhân tranh nhau mà xem, thấy hai bài thơ đều có ý chế-nhạo *Tống-tin*, liền tấm tắc khen-ngợi. Hai người ngảnh lại nhìn *Tống-tin* thì thấy *Tống-tin* bấy giờ vẫn còn gãi đầu gãi tai, nhăn-nhó nghĩ-ngợi.

Hai người không thể nhịn được, chạy đến trước mặt cười mà hỏi rằng :

— *Tống* tiên-sinh đã làm xong chưa ?

Tống-tin đang nghĩ quanh nghĩ quẩn, nghĩ mãi chưa được, trông thấy nàng *Lãnh-giang-tuyết* đã xong cái quạt nọ, lại đến cái quạt kia, khác nào như gió cuốn mây bay, tay không dừng bút. Lại thấy *Đào* tiên-sĩ và *Liễu* cử-nhân cứ tấm-tắc khen-ngợi, trong lòng càng hổn-chồn nóng-nảy như thể đầu sôi.

Tống-tin nghĩ mãi không ra, đã toan giả cách rượu say, nhưng ngặt vì bữa chén vừa rồi lại uống không mấy nỗi rượu. Sau lại toan giả cách cáo ốm, nhưng trong khi tháng thốt, cũng khó lòng mà đóng nổi vai bệnh-nhân *Tống-tin* bất-đắc-dĩ đành phải cái đầu nhăn-nhó mà nghĩ-ngợi.

Đào tiên-sĩ cùng *Liễu* cử-nhân lại hỏi :

— Đã xong chưa ?

(Còn nữa).

Việc Nam-kỳ

BÀ-RỊA

Một đám ăn cướp. Hôm 14 tây này, thầy Hương-quản ở làng Phước-lễ chạy đến báo cho sở Sen-đầm trong tỉnh hay rằng nghe ở phía Thủ lưu trống mõ đánh rất dữ dội.

Ông Cò liền báo quan Biện-lý và quan Chủ tỉnh hay, rồi người tức tốc đến nơi, đem theo hai người lính mã-tà. Khi đến ấp Thủ-lưu thì ông thấy một cái nhà vừa mới bị ăn cướp đánh. Ông hỏi thăm dân làng sở sơ rồi thì lo tìm bắt bọn ăn cướp ấy.

Qua ngày sau ông trở lại chỗ đó, tài-gia, mới khai như vầy: « Hồi hôm nầy, lối 12 giờ rưỡi, tôi đang ngủ trong buồng ở phía sau nhà, tôi vùng nghe tiếng dụng cửa trước. Tôi bèn thức dậy thì tôi nghe như tiếng người Bắc-kỳ nói « Xô cửa đi rồi vô ». Tôi liền biết là có ăn cướp, bèn cùng vợ tôi chạy trốn ra ngả sau, rồi la làng lên.

Trong lúc đó bọn ăn cướp vào nhà lại bắn vài phát súng đặng làm cho tôi sợ. Chúng nó mới dọng tủ rồi lấy cả đồ ở trong đó. »

Ông Cò liền đo xét, rồi kể người ta gặp đặng một cây súng hai lòng ở mả một tên Chanh kia, lại cũng gặp đặng cái bì súng theo cỡ súng đó ở tại chỗ bị ăn cướp ấy. Tên Chanh đã bị bắt giam cẩm rồi.

Có một người đàu-bà là vợ của một tên Phát nào đó cũng bị bắt giam, vì xét ở nhà người đó gặp đặng những đồ của tài-gia bị ăn-cướp lấy; còn người chồng của người đàn-bà ấy thì đã lẫn thoát bao giờ.

Vụ này còn đang tra vấn.

THUỐC THỤT

Injection Peyrard

d'ALGER

Là thứ thuốc tiêu năm nhất công hiệu nhất để trị bệnh tiêu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người ở rập thì 231 người khỏi vì thứ thuốc này. (Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI: **SPÉCIALITÉS PEYRARD**
16, Rue de Grenelle — PARIS

CỨ MỖI NGÀY lại uống **MỘT VIÊN THUỐC HƯỜN** CỦA ÔNG **Lương-y DEHAUT** uống trước khi dùng cơm, thì **CHẮC BỔNG KHỎE MẠNH LUÔN** và ngăn ngừa các chứng bịnh nguy hiểm hôi tại huyết hư hay là ăn không tiêu mà sanh ra.

Thuốc hườn nầy trị các chứng bịnh:

NHỨC ĐẦU, ĂN KHÔNG TIÊU, NÓNG BAO TỬ, CHÓNG MẶT, KHÔNG THU THỚI.

BÁN TẠI: Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg-St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

HỎI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nên các ông cứ dùng thứ các viên thuốc rất mới chưa khởi có nên mua thứ thuốc hiệu **POMMADE ROYER**, dùng 40 ngày lấp tức mà chong khỏi liền.

Ở Paris hỏi tại hiệu bào chế **DUPUY**, 235, *R. St Martin.*
Ở Hanoi hỏi tại hiệu **Ed. CHASSAGNE**

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Đang thời, những bịnh như là: XANG-XÁO, NÓNG-GẮT, ĐAU LƯNG mà gặp cũng trị THẦN THẦN thì Thầy thuốc đều chữa bằng:

NUCLOGUTTOL

Thuốc này HIỆU LẮM, chỉ bịnh đang nổi mà lại trừ tiệt các bịnh ...

Thuốc **NUCLOGUTTOL** làm sanh sản MÁU-HUYẾT về cùng-cốt GÂN-CỐT.

Thường người ta cũng nó khi đau nước giới đặng chi mau lành mạnh, mà nhứt là trừ những bịnh hoa-liễu dây.

Cách uống: mỗi hoàn một muỗng.

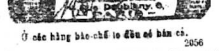
Thuốc bán tại tiệm ông GUIMARD Thầy bào chế thuốc nhứt hạng tại TOURS (France)

Tiệm tại Hanoi: Tiệm thuốc ông Ed. CHASSAGNE

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Tại làm sao người mắc bệnh khi hư, thường hay biếng chữa?

Bệnh khí hư sinh ra những nỗi khó khăn thế nào tưởng không ai nên không biết: sưng bàng quang, sưng nhiệp hộ tuyến, sưng dịch hoàn, sưng niệu-quản. Mà đau bà thì bệnh khí-hư sinh ra các bệnh tại phóc bộ cũng bệnh tuyệt sản. Nhưng người ta sở dĩ biếng chữa bệnh ấy là vì thuốc chữa không phải ai cũng có thể dùng được. Cách thụt nhiều khi cũng chẳng công hiệu gì. Rửa rảy cũng khó làm cho được có ích. Tiêm thuốc thì nguy hiểm, nhiều khi thuốc dùng vào người đau lại không chịu được, thành ra nôn ọe, đau thắt, đi rửa. Vì vậy nhiều người có bệnh không muốn chữa nữa. Nhưng ai đã biết vị thuốc *Santal Monal* là vị thuốc quí nên mà uống vào dễ chịu ký, thì có bệnh tốt chữa ngay. Thuốc ấy uống vào làm cho dễ tiêu hóa, mà không sinh ra những nỗi khó khăn cũng là không làm sưng niệu quản, làm cho thêm số niệu thủy. Vì vậy mới mắc phải bệnh thì hư, chớ nên quên dùng thuốc *Santal Monal*, vì dùng thuốc ấy thì bệnh không khỏi mà trình được những nỗi khó khăn.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết đích xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tàn cao đan cực tinh tế thần hiệu, đề qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất tọai, phá thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không đều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Bằng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất quí để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, còn nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay. 2055

2048

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酪 補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每日早午晚每各喫沒一盞酒飲補

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

THUỐC HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP
MẠNH MẼ
BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA
26, Avenue de l'Observatoire. — PARIS (France)

HÀNG MỚI VỀ

Enveloppes và chambres à air xe tay
Vải xanh lợp mui thật tốt khổ rộng 1m20 giá 2$20 một thước
Chục xe, vòng bánh, nan hoa, vân vân.

Các hiệu xe nên mua ngay được giá hạ

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
7, *Boulevard Bobillot, Hanoi*

2099

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ thứ năm mồng 3 tháng giêng tây cho đến 12

Bán chiêu khách

Những nước hoa, đồ rửa mặt, đồ bằng da, đồng-hồ, giầy bút, đồ ảnh, xe-đạp, các đồ tập thể-thao, súng, các đồ dùng trong nhà, đồ khăn, đồ sắt, các thứ hóa-chất, đồ điện, áo chemise, bít-tất

Ở' gian bán các thứ đồ ăn

Bán riêng các thứ đồ ăn mới sang kỳ tàu vừa rồi và các thứ rượu

Bây giờ giá hạc cao, các qui-khánh nên nhận mà mua

Xin lại xem các gian hàng của bản-hiệu

Adr. Tel.: MAGASÉUNIS — TELEPHONE N° 155

痔醫林桂號

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ XIN MỜI CÁC ÔNG QUA BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ (*các là bệnh lòi dí*) *thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.*

Khi trong nhiều bệnh này đều đáng đao cắt nhưng nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sốt, chỉ trong mấy hôm thôi những cốt mạn lự kỳ rạng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì giờ. Vậy ngài nào mắc phải bịch gấp xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM
26, Phố Hàng Bườm. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các lĩnh xa đều sin hầu tiếp.

Thư từ sin trả lời ngay. 2099

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cải phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gần yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)